

Minister Infrastruktury

Znak pisma: DGW-2.054.2.2024
Warszawa, 05 listopada 2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 4184 Posła na Sejm RP Pana Patryka Jaskulskiego, w sprawie Jeziora Słonecznego w Szczecinie, przedstawiam poniżej stosowne informacje do przedstawionych wniosków i odpowiedzi na zadane pytania przygotowane we współpracy z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie (dalej PGW Wody Polskie) i Ministerstwem Klimatu i Środowiska.

Jezioro Słoneczne powstało przed II wojną światową w naturalnym zagłębieniu terenowym (mokradle) w wyniku spiętrzenia wód w rzece Bukowej. Pełni ono głównie rolę odbiornika wód opadowych i roztopowych pochodzących z terenów zabudowanych miasta Szczecin i gminy Dobra (miejscowość Mierzyn), a także wód melioracyjnych pochodzących z terenu gminy Kołbaskowo odbieranych przez cieki Gumieniec oraz Dopływ z Warzemic. W myśl przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2024 r. poz. 1087, z późn. zm), dalej Prawo wodne, zbiorniki wodne utworzone poprzez spiętrzenie wód cieku naturalnego są traktowane jako urządzenia wodne, tj. sztuczne zbiorniki, i w związku z powyższym grunty pod Jezioro Słoneczne nie stanowią gruntów pokrytych śródlądowymi wodami płynącymi (poza gruntem znajdującym się pod wodą płynącą przed wykonaniem urządzenia piętrzącego), a samo jezioro nie może być traktowane jako naturalne.

Odnosząc się do prośby o natychmiastowe bagrowanie jeziora, zgodnie z przekazanymi informacjami PGW Wody Polskie na bieżąco monitorują stan utrzymania rzeki Bukowej oraz jeziora. Na rzece wykonywane są systematyczne prace konserwacyjne, mające na celu przede wszystkim minimalizowanie szkód wyrządzanych przez opady atmosferyczne, które w chwili obecnej nie mogą być w pełni odbierane przez koryto rzeki. W przypadku stwierdzenia zbyt dużego zarośnięcia Jeziora Słonecznego, mającego wpływ na przepływ wód i bezpieczeństwo powodziowe PGW Wody Polskie wykonują prace awaryjne.

Ponadto w ocenie PGW Wody Polskie na przestrzeni lat przedmiotowe jezioro stopniowo zatracalo swoją funkcję zbiornika retencyjnego, a zyskiwało na znaczeniu pod względem rekreacyjnym i przyrodniczym. Obserwowane wypływanie oraz porastającą zbiornik roślinność należy wiązać przede wszystkim z dużą zawartością pierwiastków biogennych pochodzących ze ścieków oraz nawozów używanych w rolnictwie.

W zakresie pytania dotyczącego regularnego monitoringu jakości wody należy zauważyć, że zgodnie z art. 349 ust. 2 Prawa wodnego badania i oceny stanu wód powierzchniowych, stanu wód podziemnych, stanu środowiska wód morskich oraz stanu wód obszarów chronionych dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska (dalej: PMŚ) i prowadzi się go zgodnie z Dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (zwanej Ramową Dyrektywą Wodną - RDW) w jednolitych częściach wód powierzchniowych (dalej: JCWP). Badania realizowane są w oparciu o wieloletnie programy monitoringu środowiska, a ich zakres i częstotliwość badań oraz kryteria klasyfikacji stanu jednolitych części wód określają rozporządzenia wykonawcze do Prawa wodnego.

Należy zauważyć, że Jezioro Słoneczne nie zostało uznane jako jednolita część wód i nie jest też objęte monitoringiem w ramach PMŚ. Natomiast przez jezioro przebiega JCWP Bukowa (PLRW60000919729), która zgodnie z programem monitoringu wód na lata 2022-2027 zaplanowana jest do corocznych badań. Realizację programu monitoringu operacyjnego (badanie elementów biologicznych i fizykochemicznych) zaplanowano w roku 2024 oraz 2027.

Zgodnie z przekazanymi przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska informacjami corocznie realizowany jest program monitoringu operacyjnego chemicznego. Dodatkowo od 2023 roku w ramach PMŚ realizowane są badania 4 podstawowych wskaźników z badań terenowych tj. temperatury wody, odczynu pH, przewodności oraz tlenu rozpuszczonego. Ponadto klasyfikacja elementów fizykochemicznych, biologicznych, hydromorfologicznych i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych¹ za rok 2024 wykonana zostanie w terminie do 30 czerwca 2025 r.

Odnosząc się do wniosku o zwalczanie roślinności wodnej należy zauważyć, że zadania utrzymaniowe PGW Wody Polskie ujmują w „Programie realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną”. W 2023 r. wykonały na rzece Bukowej, Wierzbak i Stobnicy prace związane z ich gruntowną konserwacją, a na 2024 r. zaplanowały prace odnośnie konserwacji rzeki Bukowej oraz zadanie pn. *Usługa kompleksowa - eksploatacja, obsługa i konserwacja urządzeń wodnych wraz z odcinkowym utrzymaniem koryt cieków naturalnych na terenie PGW WP RZGW w Szczecinie.*

Jednocześnie mając na uwadze postępującą zabudowę zlewni i wydawane nowe pozwolenia wodnoprawne związane z odprowadzaniem wód opadowych oraz aktualizujące pozwolenia wodnoprawne na istniejące już wyloty, PGW Wody Polskie wskazują na potrzebę partycypacji gmin: Dobra, Miasto Szczecin, Kołbaskowo w kosztach związanych z utrzymaniem wód rzeki Bukowej i jej dopływów.

¹ zgodnie z §14 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1475)

W zakresie wniosku o ochronę bioróżnorodności informuję, że przedmiotowy zbiornik jest niewątpliwie bardzo ważnym składnikiem środowiska terenów miejskich, mającym pozytywny wpływ na lokalny krajobraz i mikroklimat, lecz zgodnie z informacjami przekazanymi przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie można go uznać za obiekt o wysokich walorach przyrodniczych oraz ważnego pod kątem utrzymania różnorodności biologicznej dla regionu, czy też ważnym stanowiskiem rzadkich i zagrożonych wyginięciem chronionych gatunków zwierząt. W związku z powyższym, zdaniem regionalnego organu ochrony przyrody, przekazanym przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska, miejsce przekształcone, nieznaturalizowane, które nie stwarza optymalnych warunków siedliskowych dla rozwoju i utrzymania populacji zwierząt gatunków chronionych, nie stanowi celu konserwatorskiej i czynnej ochrony przyrody, czyli zadań statutowych ww. organu, związanych z prowadzeniem działań reintrodukcji gatunków, tworzeniem siedlisk fauny i pozyskaniem środków inwestycyjnych na te działania w rezerwach przyrody i obszarach Natura 2000.

Odnosząc się do kontroli zrzutów ścieków należy zauważyć, że w zakresie kontroli Prawo wodne rozdziela kompetencje organów i przypisuje je odpowiednio PGW Wody Polskie oraz Inspekcji Ochrony Środowiska.

Jednocześnie zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (Dz. U. z 2024 r. poz. 757), zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków jest zadaniem własnym gminy. Dodatkowo w myśl art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz.U. z 2024 r. poz. 399), utrzymanie czystości i porządku w gminach należy do obowiązkowych zadań własnych gminy. Ponadto zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 2 i pkt 3a ww. ustawy, właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez odpowiednio: przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej lub, w przypadku gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, wyposażenie nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, spełniające wymagania określone w przepisach odrębnych. Przyłączenie nieruchomości do sieci kanalizacyjnej nie jest obowiązkowe, jeżeli nieruchomość jest wyposażona w przydomową oczyszczalnię ścieków spełniającą wymagania określone w przepisach odrębnych i gromadzą nieczystości ciekłe w zbiornikach bezodpływowych lub osadnikach w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków. Nadzór nad ww. obowiązkami sprawuje wójt, burmistrz lub prezydent miasta, a w przedmiotowej sprawie Prezydent Miasta Szczecin.

Natomiast w zakresie kompleksowej regulacji rzeki Bukowa należy wskazać, że wyptykanie i zarastanie jezior jest procesem naturalnym, który jest najczęściej przyspieszony przez czynniki zewnętrzne takie jak doływ i/lub brak odpływu biogenów, czy bardzo częste w ostatnich latach niedobory wody i brak opadów, obniżenie poziomu wód gruntowych i inne czynniki związane ze zmianami klimatycznymi. Procesy te można spowolnić, czy nawet zatrzymać, poprzez odpowiednie działania jak np.: zwiększenie retencji wody, usuwanie źródeł biogenów lub ich ograniczenie, czy też zwiększenie przepływu. Działania te bądź ich połączenie, w niektórych przypadkach wykluczają się wzajemnie, w związku

z czym, powinny być one dobrane odpowiednio do funkcji ekosystemowej danego zbiornika wodnego i wcześniej przeanalizowane ekspercko.

Mając na uwadze powyższe informacje poniżej przekazuję stosowne stanowisko w zakresie wystosowanych pytań.

Ad. 1 Jakie działania planuje Ministerstwo Infrastruktury podjąć w najbliższym czasie, aby poprawić stan Jeziora Słonecznego?

W myśl art. 240 ust. 2 pkt 14 Prawa wodnego PGW Wody Polskie Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej nadzoruje planowanie i realizację zadań związanych z utrzymaniem wód i pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną. Zgodnie z przekazanymi informacjami, PGW Wody Polskie podejmują szereg działań mających na celu poprawę stanu jakościowego wód Jeziora Słonecznego oraz rzeki Bukowej i jej dopływów. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć nadzór nad gospodarowaniem wodami realizowany w ramach działań administracyjnych wykonywanych poprzez prowadzenie postępowań wodnoprawnych i wydawanie decyzji administracyjnych określających zakres korzystania z wód oraz kształtujących obowiązki korzystających z wód oraz kontroli gospodarowania wodami poprzez kontrolę podmiotów korzystających z wód. Jednostki PGW Wody Polskie aktywnie uczestniczą, jako strona, w postępowaniach innych organów prowadzonych w sprawach przedsięwzięć mających wpływ na stan jakościowy wód, m.in. w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla zakładów stwarzających zagrożenie dla wód.

Jednocześnie, mając na uwadze konieczność kompleksowego uregulowania problemów ilościowych i jakościowych w zlewni rzeki Bukowej PGW Wody Polskie informują, że do końca 2024 r. zostanie opracowany długofalowy program inwestycji wraz z wykonaniem Programu funkcjonalnoużytkowego dla zadania pn.: „*Odrowadzenie wód opadowych i roztopowych ze zlewni rzeki Bukowej wraz z ochroną przed powodzią terenów gminy Dobra, Kołbaskowo i Szczecin leżących w zlewni rzeki Bukowej.*”

Ad. 2 Czy istnieją plany na przeprowadzenie bagrowania jeziora oraz wprowadzenie regularnego monitoringu jakości wody?

W związku z pożarem hali magazynowej konstrukcji stalowych w miejscowości Mierzyn w 2023 roku PGW Wody Polskie rozpoczęły analizę w zakresie możliwości wybrania osadu i bagrowania Jeziora Słonecznego. W ocenie PGW Wody Polskie najlepszym rozwiązaniem jest wydobycie urobku na brzeg jeziora przy pomocy koparki na podwoziu pływającym lub alternatywnie pontonów o niskim zanurzeniu. Jednocześnie zwracają uwagę, że z ewentualnym bagrowaniem zbiornika wiąże się konieczność zajęcia części terenu przy jeziorze będącego własnością Gminy Miasta Szczecin oraz zmianą organizacji ruchu na okolicznych drogach, a także znalezieniem i opłatą miejsca do składowania odpadów. Zgodnie ze wstępnymi ustaleniami, takim miejscem mogłoby być jedno z pól refulacyjnych przy Odrze, należące do Urzędu Morskiego w Szczecinie.

Ad. 3 Jakie środki zostaną przeznaczone na rewitalizację terenów przyjeziornych oraz ochronę bioróżnorodności tego obszaru?

Należy podkreślić, że planowane działania ukierunkowane na poprawę stanu Jeziora Słonecznego, powinny dotyczyć również rzeki Bukowej. Aktualnie PGW Wody Polskie procedują list intencyjny dotyczący zawarcia umowy partnerstwa w celu realizacji długofalowego programu inwestycyjnego dla rzeki Bukowej z gminami: Dobra, Kołbaskowo i miastem Szczecin (Partnera Wiodącego oraz Partnerów biorących udział w realizacji programu wskaże odrębna umowa). Jednocześnie należy mieć na uwadze, że przed przystąpieniem do rewitalizacji i ochrony bioróżnorodności należy rozważyć uporządkowanie gospodarki ściekowej na tym obszarze, która może być finansowana nie tylko ze środków krajowych, ale również ze źródeł zewnętrznych. Syntetyczna informacja o źródłach finansowania gospodarki ściekowej, zarówno w aglomeracjach ujętych w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych, jak i na obszarach poza aglomeracjami, została zamieszczona na stronie internetowej Ministerstwa Infrastruktury².

Ad. 4 W jaki sposób Ministerstwo zamierza kontrolować i ograniczać zrzuty ścieków do rzeki Bukowa i Jeziora Słonecznego?

W myśl przepisów Prawa wodnego zadania kontrolne w zakresie gospodarowania wodami wykonują oprócz organy PGW Wody Polskie³ również IOŚ⁴. Z informacji przekazanych przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska wynika, że Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie (dalej: WIOŚ w Szczecinie) na bieżąco podejmuje działania związane ze zgłoszeniami zanieczyszczeń rzeki Bukowa i Jeziora Słonecznego w Szczecinie. Po otrzymaniu zgłoszenia przeprowadzane jest rozpoznanie zanieczyszczenia w terenie. Na podstawie dokonanych ustaleń WIOŚ w Szczecinie podejmuje dalsze czynności np. kontrolę podmiotu korzystającego ze środowiska lub, w przypadku nieustalenia sprawcy zdarzenia, występuje do właściwych organów (np. PGW Wody Polskie, organów samorządowych gmin) w zakresie posiadanych kompetencji. Ponadto WIOŚ w Szczecinie przeprowadza także kontrole planowe podmiotów korzystających ze środowiska w zakresie przestrzegania przepisów ochrony środowiska, w tym przestrzegania zapisów decyzji udzielających pozwoleń wodnoprawnych. Jednocześnie należy podkreślić, że władze samorządowe posiadają niezbędne narzędzia prawne i planistyczne umożliwiające prawidłowe prowadzenie gospodarki ściekowej na swoich obszarach, w tym na obszarach aglomeracji.

Ad. 5 Czy mieszkańcy będą mogli uczestniczyć w konsultacjach dotyczących planowanych działań rewitalizacyjnych?

Zgodnie z informacją przekazaną przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska tryb i zakres przeprowadzania konsultacji społecznych w zakresie rewitalizacji został określony w rozdziale 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

² <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/finansowanie-gospodarki-sciekowej>

³ zgodnie z art. 334 pkt 1-7 oraz 9-13 Prawa wodnego

⁴ zgodnie z art. 335 ust. 5 w związku z art. 334 pkt 2, 3 i 6 Prawa wodnego

Ad. 6 Jakie konkretne kroki zostaną podjęte w celu regulacji rzeki Bukowa, aby zapewnić trwałą poprawę stanu Jeziora Słonecznego?

W drugiej aktualizacji Planów gospodarowania wodami (IIaPGW) dla tej JCWP Bukowa przewidziano dwa działania w kategorii gospodarki ściekowej: uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami oraz analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami. Ponadto, dokument pn. „Podręcznik dobrych praktyk renaturyzacyjnych wód powierzchniowych” wskazuje, że regulacja wód powierzchniowych negatywnie wpływa na ich stan.

Zdaniem PGW Wody Polskie koszenie i usuwanie biomasy roślin wodnych pod koniec lub po okresie wegetacyjnym przyczynia się do zmniejszenia ilości biogenów w zbiorniku oraz poprawy jego estetyki. Należy jednak pamiętać, że to roślinność szuwarowa oraz makrofity znacząco wpływają na poprawę jakości i przejrzystości wody zmniejszając ryzyko zakwitów sinic poprzez konkurencję o związki biogenne i sprzyjając zasiedlaniu się organizmów oczyszczających wodę, co dodatkowo poprawia jej jakość. Ponadto roślinność wodna zwiększa bioróżnorodność, tworząc siedliska dla organizmów wodnych oraz ptactwa wodnego i szuwarowego.

Z poważaniem

Dokument podpisany elektronicznie przez:
z upoważnienia Ministra Infrastruktury
Przemysław Koperski
Podsekretarz Stanu